

Desazkunde Energetikoa¹

MAILA POLITIKO-ESTRATEGIKOKO ALDARRIKAPEN ETA GOMENDIOAK

Energiaren egungo egoera jasanezina da, horregatik paradigmaren aldaketa planteatzen dugu.

"Nik garapen jasangarri edo jasankor bat eskuratu nahi badut, ez da aski energia iturriak aldatzarekin, urrunago jo behar dut, sistema sozioekonomikoa aldatu behar dut: harremantzeko sistema sozialetara, ohituretara eta pertsonen bizitza estiloetara"

Julio Torres, Cubasolarreko ikertzailea (Kuba) (Ekologistak Martxan, "*Transiciones energéticas: enciende el cambio!*")

"Aberatsa izatea zer den adierazten duen definizio berri bat behar dugu, zorionez, zoriontasunez eta osasunez betetako bizitza. Eta hau energia eta baliabideen eskariaren baitakoa izango da". Martin Stengel, ingeniari elektrikoa (Alemania) (Ekologistak Martxan, "*Transiciones energéticas: enciende el cambio!*")

Komunitate politikoari modu arrazional, mugatu eta koherente batean erregulatzea baliabide energetikoen esplotazioa planteatzen diogu, ekoizpen nuklearra geldituz eta erregai fosilen egungo dependetzia desagerpeneraino murriztuz. Era honetan kanpoko presioak saihestuz eta kontsumitzen dugun energiaren erabilera eta sorkuntzaren erantzukizun kolektibo eta indibiduala sustatuz.

Beharrezkoa eta urgentea dela uste dugu banaketan oinarritutako ekoizpenari mesede egingo dion energia politikak sortzea², autokontsumoa sustatuz eta ekoizpen energetikoa sare txikitari botere banaketa bultzatuz gauzatzea, horrela merkatu energetikoa demokratizatuz.

Politika publiko guztiak energiaren kontsumoa murriztera bideratu behar dira, ez bakarrik elektrizitatea eta erregaiak bezalako kontsumo energetiko zuzenak, baizik eta energia behar duten prozesu guztiak (elikagaiak, arropa, aisialdia, desplazamenduak, etxebizitza...). Horretarako beharrezkoa da tokiko kontsumoa, desplazamenduak murriztea, eraikuntza bioklimatikoa eta jasangarria, eta abar sustatzea, ikuspegi energetiko batetik alternatiba hauek urritzeko eta kontsumoa efizientea izateko neurri gisa kontuan hartzea. Gainera, energia oinarritzeko onura moduan aitortu eta bermatu behar da, eta horretarako legeek pertsona guztiak bizitza duin batez gozatzeko nahikoa energia izatea bermatu behar dute, menpeko gaituen energia iturriak birpentsatuz eta burujabetza energetiko baterantz aurrera eginez, benetako autokontsumorantz.

¹ Ardatz hau Ekologistak Martxan eta Euskal Herriko Mugarik Gabeko Ingenieritzak landua izan da, Goienerren parte hartzearekin.

² Banaketa eredu baterantz modelo energetikoaren bilaketak energiaren ekoizpen eta produkzio puntuen dispersio handiagoa eskatzen du, agente kontsumitzaileengana hurbilduz, zerbitzuari flexibilitate handiagoa emanez, mantenua eta baliabideen sarbidea sinplifikatzea ekarriko lukeelarik honek, garraiatzean energiaren galera txikituz eta ingurumenaren kalteak zein baliabideen kontrola demokratizatuz.

Aldarrikapen urgenteak

- Legediaren bidez pertsona politikoek energia enpresetan postuak eskuratzea saihestea
- Frackingaren inguruko moratoria bat aplikatzea, eta orain arte onartutako azterketa baimenak erretiratzea.
- Zentral nuklear guztiak gelditzea.
- Gastuen auditoria bat eskatzea enpresa banatzaileei, energia berriztagarriak egungo tarifaren defizitaren arrazoiak direla demostratzeko.
- Iturri fosiletan oinarritutako zentraletara birbideratzea diru-laguntzak (Bizkaiko Badia, SHESA...), energia berriztagarrien proiektuak eta eraginkortasun energetikoa sustatzen duten proiektuetara.
- Dekretu Erreal batean “balantze garbia” onartzea, hau elektrizitate ekoizle txikien instalazioak onartzea da, energia berriztagarrien bidez sare elektrikoa iraultzea, eta, trukean, saretik sortu duten energia kantitate berdina kontsumitzeko aukera izatea penalizazio eta bide-saririk gabe³.

Epe ertain/luzerako aldarrikapenak

- ZOR EKOLOGIKOA. Enpresa transnazionaleri gasa, petrolio eta uranioa arduragabeki esplotatzeagatik herrialde eta komunitate askotan eragindako kalteak aitortzea eta ordaintzea exijitu behar zaie.
- ERAGINKORTASUN ENERGETIKOA eta energia AURREZTEA sustatu behar da sektore guztietan.
- POBREZIA ENERGETIKOA. Energia oinarritzko eskubide gisa aitortu behar da, pertsona guztiek bizitza duin bat izatea ahalbidetuko duen kantitate minimoa ezarri sarbide unibertsala lortzeko legeak sustatuz.
- ETXEBIZITZA:
 - Hiri garapena ekosistema jasangarri bat bilatuz kontzebitu behar da, espazioekin batera (energia berriztagarrien bidez sortutako energia eskatzen den kopuru berdina izatea)
 - Eraginkortasun irizpideak izanez birgaitzea.
 - Kontagailu berriak erabiltzen irakastea pertsonak haien kontsumoa kontrola dezaten.
- INDUSTRIA:
 - Auditoria energetikoak egin behar dira gastu energetikoa murrizteko eraginkortasun adierazle minimo bat exijituz,
 - Ez baldin bada adierazle hau betetzen gehiegizko kontsumo eta kutsaduragatik zerga bat jarriko zaie
- ZERBITZUEN SEKTOREA:
 - Espazio publiko eta pribatuen erabilera ordu kopuru maximoan erabiltzea sustatzea, beste erabilera batzuetarako irekiz. Adibidez, ikastetxe bat, zeinetan bertako gelak eskola ordutegitik kanpo zabaltzen diren elkarte edo eskolaz kanpoko ekintzetarako,
 - eraikin publikoetan, hauek modu eraginkor batean erabili behar dira, argi naturalik gabeko espazioak edo isolamendu txarragatik eraginkortasun gutxi dutenak murriztuz, edo gehiegizko

klimatizazioa behar dutenak.

a. Erabilera elektrikoaren kontsumo energetikoa

- Elektrizitate sektoreko legea aldatzea honetarako:
 - Energia banatzaileak diren enpresa eta kooperatiba berriei sarrera erraztea,
 - Energia berriztagarria ekoizten duten instalazio txikien tramitazioa erraztea eta bide-sariak ezabatzea, baita dituzten bestelako oztopo burokratikoak ere,
- Ekoizpen elektrikoan dabiltzan instalazioei sareetarako egokitzapena azkartzea.
- Banaketa modu bidez energia berriztagarrien instalazioak sustatzea, eta progresiboki erregai fosilen zentralak desagitea.

b. Beroa sortzeko produkzioaren kontsumo energetikoaren erabilera

- ERAGINKORTASUN ENERGETIKOA. Existitzen diren eraikinak berreskuratzeko promozioa areagotzea, ingurutzailen eraginkortasuna hobetzea, berogailuen promozio erreala sistema berriztagarri eta komunitariodunekin, eraikuntza berria: eraikin pasiboak soilik onartzea (energia kontsumo gabeak).
- ERAIKUNTZA JASANGARRIA:
 - Kontsumo energetikoa erabilitako materialen eskurapenean zehar kontuan hartzea,
 - material biodegradagarriak erabiltzea.
- BERRIZTAGARRIAK.- Kontsumoa murrizteko trantsizioa, edo kontsumo berriztagarriko aldaketa, gasen kontrol estrategia politikak eta gas naturalaren kontsumoa trantsiziozko erregai gisa alboratuz.

c. Kontsumo energetikoa garraioan

- GARRAIO PUBLIKOAREN erabilera indartzea, bizikleta eta oinez ibiltzea kasu, kutsadurarik sortzen ez duten jarduerak lehenetsiz:
 - oinezkoentzako atsegingarriak diren bideak sortzea,
 - Bide bakarrek bizikleta eta oinezkoekiko errespetua sustatzea, 30kilometro orduko abiadurara mugatuz. Ildo beretik, ziklo-bideen kilometroak eta sarbideak ahalik eta helmuga gehienetara areagotzea, horretarako beharrezkoa den logistikarekin (estalitako aparkalekuak, eta abar).
- IBILGAILUAK. Erabilera ez bultzatzea, ezta ibilgailu pribatuen salmenta ere, nekazaritzako erregaien edo kotxe elektrikoaren erabilera bezalako politika apaingarriekin.
- TRENA. Trenaren erabilera sustatzea, baina ez azpiegitura handiak bultzatuz (abiadura handiko trenerako beharrezkoak direnak, kasu).
- ITSAS ETA AIREKO GARRAIOA. Transatlantiko eta hegazkinetako ibilbideak ez sustatzea.
- MERKANTZIEN GARRAIOA. Esportazioak murrizteko bide berriak bilatzea, batez ere tokiko lan merkatuetan existitzen diren produktuekin, jasangarritasuna eta komertzio lokala bilatuz, hozkailuen garraioa murriztuz eta kamioi indibidualen ordez tren garraioa indartuz.
- TURISMO ETA AISIALDI EREDUA. Distantzia handietan oinarritzen ez den opor eta aisialdi eredua

sustatzea, baliabide eta konplexu turistikoak, transatlantikoak, eta abar. Eredu lokal jasagarri bat eta inguruarekiko errespetua bultzatzea.

- Hirietako erdigunetan aisialdi lokal eta eskuragarria sustatzea
- Oporretarako aukera lokal eta gertukoak sortzea egun sustatzen diren nazioarteko bidaia planen orde.